

**NDZAWULO YA DYONDZO YA LE GAUTENG
XITHIFIKHEYITI XA XIKAMBELO XA LE HENHLA**

**XITSONGA XA RIRIMI RA VUMBIRHI
NHLAWULO WA LE HENHLA
(Papila ro Sungula)**

XIYENGE XA A

XIVUTISO XA 1

- 1.1 I xivangelo xa xinhlawu-hlawu xa ntshikilelo (2)
- 1.2 (i) Swibedlhele
(ii) Swofamba
(iii) Mavhengele
(iv) Swikolo
(v) Tiyindlu
(Any four) (4)
- 1.3 Mavabyi kumbe vanhu vo tala va nga khomiwa hi mavabyi. (2)
- 1.4 (i) Vubihi, vugevenga bya andza.
(ii) Ku kayivela ka swofamba ni tindhawu to tshama.
(iii) Vusweti lebyi andzisiwaka hi ku pfumaleka ka mintirho
(iv) Mavabyi lawa ya vangiwaka ni ku tala ka vanhu lava lahlaka thyaka kun'wana na kun'wana.
(Any two) (4)
- 1.5 (i) Swivandla swa mintirho ya nkoka swi fanele ku akiwa emakaya. (2)
(ii) Tiyindlu, mati ni gezi swi fanele ku va kona emakaya. (2)
(iii) Swikolo swa tidyondzo ta "technology" swi fanele ku va kona emakaya. (2)
- 1.6 1.6.1 I mali leyitsongo naswona yi nga enerisiki munhu. (2)
1.6.2 Ku tirhela swakudya / Ku tirhela ku dya. (2)
1.6.3 Vanuna va vona va rhandzanile na vasati va le madorobeni. (2)
1.6.4 Xin'wana na xin'wana lexi munhu a lavaka ku xi tirhisa ni ku va na xona swi lava mali leyo tala. (2)
1.6.5 Ku va vanhu va tikuma va dya swakudya leswitsongo kambe va nga xurhi / Va xaniseka. (2)
- 1.7 1.7.1 Khithikana. (1)
1.7.2 Dyandza. (1)
1.7.3 Hola. (1)

- 1.8 (i) Va nga tshwela hi tiyindlu hi xitalo.
 (ii) Mavabyi ya karhata ngopfu etindhawini ta mikhukhu.
 (iii) Vanhu va karhatiwa hi vukhamba lebyi nga kona.
 (iv) Timpfula ta xihangu ti nga vanga ku mbundzumuka ka mikhukhu leyi.
 (Any two)

2x2=[4]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: [35]

XIYENGE XA B**XIVUTISO XA 2**

- Hosi Khama u sungurile ku fuma tiko ra Van'wanati hi ku landzelerisa vanhu milawu ya Xikwembu-
- Leswi nga tisiki nhluvuko a nga swi lavi, swo fana ni mabyalwa .
- Vavasati a va nga tirhi handle ka vavanuna, naswona switimela a ko khandziya va-xinuna.
- Khama a ri ni tintswalo naswona a lava leswaku vanhu va tirha swin'we na yena ku va ni nhluvuko.
- Loko a nga si lova hi 1923, u vuye a hlamarisa vanhu hi siku leri a nga dlaya nghala hikuva a ri nhenha.

[10]

Vudzeni = 6

Ririmi = 3

Ntsengo = 1

NTSENGO WA XIYENGE XA B: [10]

XIYENGE XA C**XIVUTISO XA 3**

- 3.1 Xitirhi i munhu loyi a tirhaka swinene-nene ku tlula vatirhi van'wana kasi mutirhi i munhu loyi a tirhaka ku fana ni vatirhi van'wana ni van'wana naswona a kuma hakelo yo ringana. (4)
- 3.2 Tirha. (1)
- 3.3 3=Xivona. (1)
 4=Murhandziwa/rirhandzwa (any one) (1)
- Va tala ngopfu ku nyikana mintirho hi xivona. (1)
 - Manana u tikomba a ri ni rirhandzu eka vana va yena. (1)
- 3.4 Ndzi ta ta enkhubyeni wa wena hambi u nga ndzi rambangi. (2)
- 3.5 Va te loko va vona maphorisa vo bamfee hikuva a va chava ku khomiwa. (2)
- 3.6 1= va-Tlhelani. (1)
 2= Emintirhweni (1)

[15]

XIVUTISO XA 4

- 4.1.1 Ndzi nga xi tirhisa eka munhu loyi a ri ekhomyeni a pfuna hi vanhu van'wana. (2)
- 4.1.2 Ndzi nga xi tirhisa eka munhu loyi a nga lahlekeriwa hi ntirho ivi endzhaku ka nkarhi a loveriwa hi xihlangi xakwe. (2)
- 4.1.3 Ndzi nga xi tirhisa eka n'wana wa mufundhisi loyi a nga xigevenga etikweni. (2)
[6]

XIVUTISO XA 5

- 5.1 5.1.1 Lexo. (1)
- 5.1.2 Lexiya (1)
- 5.1.3 Lebyo. lebyi. (2)
[4]

XIVUTISO XA 6

- 6.1 Kha (2)
- 6.2 Yimelela (2)
- 6.3 Hlakaleta. (2)
[6]
- 6.4 6.4.1 Vadyondzi va nga hlaya tibuku ta le yunivhesithi. (2)
- 6.4.2 Vadyondzi va ta hlaya tibuku ta le yunivhesithi. (2)
[4]

NTSENGO WA XIYENGE XA C: [35]**TIMARAKA HINKWATO: 80**